

Guia docent de l'assignatura "Economia del transport aeri"

2011/2012

Codi: 101751

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2501233 Gestió aeronàutica	829 Graduat en Gestió Aeronàutica	OB	2	2

Contacte

Nom : Anna Matas Prat

Email : Anna.Matas@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

És necessari conèixer els continguts de l'assignatura "Introducció a l'Economia"

Objectius i contextualització

L'objecte de l'assignatura és que els estudiants coneguin els aspectes econòmics més rellevants del transport aeri, tenint en compte que estem davant d'una indústria dinàmica que opera un marc internacional molt canviant. Els temes que es tractaran seran la demanda de transport aeri, la caracterització tecnològica de les companyies aèries i dels aeroports, els principis bàsics de la fixació de preus, l'estructura i organització dels mercats, la regulació econòmica del sector; la presència de les externalitats i, finalment, l'avaluació econòmica de les inversions en infraestructura. A cadascun dels apartats del programa s'estudiarà una aplicació concreta al transport aeri.

Els coneixements teòrics impartits es complementen amb un conjunt d'activitats pràctiques. Les sessions de pràctiques tenen per objecte familiaritzar a l'alumne amb els conceptes bàsics de l'assignatura mitjançant una sèrie d'activitats que l'apropin a la realitat de l'economia del transport aeri. L'alumne podrà aplicar els conceptes teòrics a problemes i exercicis pràctics i tractar i entendre les dades econòmiques relacionades amb el transport aeri. Les classes pràctiques també s'enfocaran a la resolució de problemes amb els instruments bàsics de la microeconomia.

Competències i resultats d'aprenentatge

1449:E10 - Prendre decisions en la selecció de projectes d'inversió.

1449:E10.02 - Analitzar la viabilitat de processos d'inversió.

1449:E11 - Dimensionar i gestionar de manera eficient els recursos en les escales de les aeronaus.

1449:E11.04 - Relacionar els diferents components del transport aeri amb els recursos de tots els components de l'entorn econòmic implicat.

1449:T01 - Adquirir hàbits de pensament.

1449:T01.01 - Desenvolupar un pensament i un raonament crítics.

1449:T01.03 - Desenvolupar el pensament científic.

1449:T01.04 - Desenvolupar el pensament sistèmic.

1449:T02 - Adquirir hàbits de treball personal.

1449:T02.01 - Treballar de manera autònoma.

1449:T02.02 - Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

1449:T02.03 - Gestionar el temps i els recursos disponibles. Treballar de manera organitzada.

1449:T02.08 - Avaluar de manera crítica el treball dut a terme.

1449:T04 - Tenir una bona capacitat de comunicació.

1449:T04.01 - Comunicar eficientment, oralment i per escrit, coneixements, resultats i habilitats, tant en entorns professionals com davant de públics no experts.

1449:T04.02 - Fer un ús eficient de les TIC en la comunicació i la transmissió d'idees i resultats.

Continguts

1. Introducció

Teoria: Les característiques econòmiques del transport aeri. Els serveis de transport i la infraestructura.

Pràctiques: Breu presentació dels objectius de les sessions pràctiques.- Revisió de les estadístiques fonamentals de l'economia del transport aeri.- Revisió d'algunes pàgines d'Internet d'interès pel curs.- Estudis i estadístiques elaborades per la D.G. de Transport de la UE.

2. La demanda de transport

Teoria: El comportament del consumidor. La funció de demanda de transport. El concepte d'elasticitat. El valor de les elasticitats per a la demanda de transport aeri. El temps a la demanda de transport. Modelització i predicció de la demanda. Cas d'estudi: comportament de la demanda aèria a Espanya: impacte de la crisi.

Pràctiques: Resum del càlcul del problema de maximització.- Resolució d'un exercici exemple per part del professor.- Resolució d'un exercici per part de l'alumne.- Presentació dels alumnes d'una notícia.- Presentació cas d'estudi: "La predicció de la demanda de tràfic aeri".- Formació d'equip per a la resolució de preguntes relacionades amb el cas.- Discussió de les respostes en grup.

3. Caracterització de la tecnologia del transport

Teoria: Definició i medició de l'output. Funció de producció. Indivisibilitats i salts de capacitat. Factors fixos i factors variables. Economies d'escala. El concepte de xarxa: la configuració de hub-spoke. Eficiència i indicadors de productivitat. Cas d'estudi: anàlisi de l'eficiència en les companyies aèries.

4. Els costos del transport

Teoria: Caracterització dels costos de transport. Estructura dels costos: l'enfocament comptable. Funcions de costos pels aeroports. El transport aeri com indústria de xarxa: costos conjunts, economies d'escala, economies de densitat i economies de xarxa. Cas d'estudi: Comparació costos companyies tradicional i companyia baix cost.

Pràctiques tecnologia i costos: Resolució d'un exercici pràctic per part del professor relacionat amb la tecnologia i un altre amb els costos- Resolució d'un exercici pràctic per part dels alumnes relacionat amb la tecnologia i un altre amb els costos.- Presentació dels alumnes d'una notícia.

5. La fixació de preus

Teoria: La fixació de preus en un context sense restriccions. Implicacions del preus òptims pel finançament. Fixació de preus en presència de indivisibilitats, restriccions de capacitat. Tarificació amb demandes diferenciades. Preus i costos externs. Cas d'estudi: Fixació de preus als aeroports: el cas d'AENA.

Pràctica: Presentació dels casos "British Airways" i "Eurostar".- Formació d'un equip per a la resolució de les preguntes relacionades amb els casos.- Discussió de les respostes en grup.- Presentació dels alumnes d'una notícia.

6. Regulació del transport aeri (I)

Teoria: Arguments econòmics que justifiquen la regulació: indústria aèria i aeroports. Crítiques a l'enfocament tradicional de la regulació. Factors determinants de la liberalització al sector aeri. El procés de liberalització als EE.UU., Europa i internacional.

7. Regulació del transport aeri (II)

Teoria: Les conseqüències del procés de liberalització. Concentració en el mercat i política d'aliances. La competència de les companyies de baix cost. Regulació dels aeroports com a monopoli natural.

Pràctica: Presentació de l'article "Política europea del transport aeri".- Formar equips per discutir qüestions relacionades amb l'evolució de la legislació a Europa. Discussió en grup de les respostes i debat sobre els reptes futurs en la regulació del transport aeri.- Presentació dels alumnes d'una notícia.

8. Els costos externs

Teoria: Principals efectes externs derivats del transport: congestió, accidents i impactes mediambientals. L'avaluació econòmica d'aquests efectes: instruments i resultats.

Pràctica: Resum dels principals factors externs que incideixen i produeixen les empreses de transport aeri.- Impactes externs dels aeroports de Madrid i Barcelona.- Reunió en grups per discussió de preguntes.- Presentació dels alumnes d'una notícia.

9. L'avaluació econòmica de les inversions en transport.

Teoria: Introducció a l'anàlisi cost benefici aplicat a les inversions en aeroports.

Pràctica: Resum dels models d'inversió òptima en capacitat i VAN social.- Resolució d'un cas pràctic per part del professor.- Resolució d'un exercici per part dels alumnes.- Presentació dels alumnes d'una notícia.

10. Revisió final

Pràctica: Presentació de l'article "La forma futura de la indústria aeronàutica".- Discussió de l'article.- Resum general dels continguts del curs.- Sessió de dubtes respecte els continguts.

Metodologia

Les sessions teòriques consisteixen en el desenvolupament per part del professor dels diferents continguts de l'assignatura. Els alumnes disposen d'un manual de referència i de bibliografia complementària per a cada lliçó. La classe s'acompanya amb documentació referida a casos pràctics, exemples o estadístiques que es troba disponible al campus virtual. Al llarg del curs els estudiants duen a terme un treball que poden escollir entre un conjunt de preguntes relacionades amb els diferents apartats del programa. Els alumnes hauran de desenvolupar un tema o pregunta a partir de lectures acadèmiques de referència. Aquesta activitat està integrada amb les sessions de pràctiques.

Les sessions pràctiques s'enfocaran cap a quatre tipus d'activitats que permetran flexibilitat i dinamisme a les sessions. En primer lloc, les exposicions del professor consistiran en la presentació d'aspectes rellevants per a la resolució del material proposat. En general, consistirà en un petit resum de la temàtica i activitats que es realitzaran a classe, així com les instruccions per a la resolució d'exercicis i classes pràctiques. En segon lloc, els exercicis pràctics busquen fomentar la capacitat analítica dels alumnes per resoldre problemes amb les eines de microeconomia desenvolupades al llarg del curs. Aquestes activitats han de permetre entendre els conceptes teòrics i les anàlisis dels resultats. La resolució de casos, tercera activitat, tracten de problemàtiques reals i relacionades amb el tema d'interès a classe. Els alumnes es reuniran per grups per llegir i entendre el problema i, després, contestaran una relació de preguntes relacionades amb el mateix. Es contempla, també, la realització d'un assaig individual o en grup de dues persones. Finalment, es discutiran les respostes a les preguntes proposades per cadascun dels equips amb la participació del professor. L'última activitat consistirà en la presentació del resum d'una notícia d'actualitat relacionada amb el transport aeri i amb la temàtica tractada a la lliçó.

Activitats formatives

Activitat	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	30	1.2	1449:E10.02 , 1449:E11.04 , 1449:T01.01 , 1449:T01.04 , 1449:T01.03
Clàsses pràctiques	15	0.6	1449:E11.04 , 1449:T01.01 , 1449:T01.03 , 1449:T02.01 , 1449:T01.04
Tipus: Supervisades			
Tutories	6	0.24	1449:E11.04 , 1449:T02.01 , 1449:T02.02 , 1449:T01.04 , 1449:T01.01 , 1449:T01.03
Tipus: Autònomes			
Estudi personal, exercicis, assaig i casos d'estudi	95	3.8	1449:E10.02 , 1449:T01.03 , 1449:T02.01 , 1449:T02.02 , 1449:T01.04 , 1449:T01.01 , 1449:E11.04

Avaluació

L'avaluació es realitzarà de manera continua al llarg del curs, d'acord amb les valoracions següents:

1. Proves escrites 75%
2. Exercicis, resolució de casos, assaig i presentació d'una notícia 25%

L'avaluació del contingut teòric de l'assignatura es farà mitjançant dues proves escrites que consistiran en un control intermedi -aproximadament a la vuitena setmana del curs-(30%) i un examen final sobre tots els continguts de l'assignatura (70%). Per tal de tenir una avaluació positiva de l'assignatura és requisit indispensable treure com a mínim un 4 de la nota ponderada de el control intermedi i l'examen final.

L'avaluació del mòdul pràctic es farà de la següent forma exercicis (40%), resolució de casos i assaig (40%) i presentació d'una notícia (20%). La presentació d'una notícia es farà en equips de 3-4 alumnes i s'avaluarà la capacitat de síntesis, la rellevància de la notícia, l'ús dels conceptes teòrics por part dels alumnes, l'actualitat de la mateixa, i la qualitat de la presentació (incloent recursos de suport).

Els no-presentats. Els estudiants que iniciïn el procés d'avaluació continuada tindran una nota final d'aprobat o suspès de l'assignatura, en cap cas de no presentat. L'excepció és que només hagin presentat un 25% de les proves d'avaluació del mòdul pràctic.

Activitats d'avaluació

Activitat	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Casos d'estudi, assaig, exercicis i comentari de notícies	25%	0	0.0	1449:E10.02 , 1449:E11.04 , 1449:T01.01 , 1449:T01.04 , 1449:T02.02 , 1449:T02.08 , 1449:T04.02 , 1449:T04.01 , 1449:T02.03 , 1449:T02.01 , 1449:T01.03
Proves escrites	75%	4	0.16	1449:E10.02 , 1449:T01.04 , 1449:T02.02 , 1449:T04.01 , 1449:T02.03 , 1449:T02.01 , 1449:T01.03 , 1449:E11.04 , 1449:T01.01

Bibliografia

Rus, G. de, J. Campos i G. Nombela, *Economía del Transporte*, Ed. A. Bosch, Barcelona, 2003.

Button, K.J., *Wings across Europe: Towards an efficient European air transport system*, Aldershot, Ashgate, 2004.

Cole, Stuart. *Applied Transport Economics - Policy, Management and Decision Making*, Kogan Page, 2nd Edition, 1998.

Doganis, R. *AirlineBusiness*, Routledge, 2nd. Edition, 2006.

Doganis, R. *Flying off course: the economics of international airlines*, 3rd ed., Routledge, 2002, reprinted 2006, Taylor & Francis Group, UK.

Graham, A, *Managing Airports: an international perspective*, Butterworth-Heinemann, 3era. Ed. 2008.